

X Valtakunnalliset lukiopäivät 11.-12.11.2015

Rinnakkaisseminaari A3 ja B3:

Välittävä ja yhteisöllinen toimintakulttuuri

Kristiina Laitinen, Heidi Peltonen ja Matti Pietilä

Opetushallitus

Matleena Inget

Suomen Lukiolaisten liitto

Koulu nuorten näkökulmasta (Aaltonen 2011)

- Aggressiivinen koulu
 - Toimintaan puututaan rangaisten ja vahvan kontrollin kautta.
- Passiivinen koulu
 - *Mä oisin kaivannu sitä, että ku ois oikeesti huomattu se paha olo, joka nuorel on, paljon aikaisemmin.*
- Aktiivinen koulu
 - Kannatteleva, mukaan houkutteleva, yhteisöllinen koulu

**YHTEISÖLLINEN JA VÄLITTÄVÄ
TOIMINTAKULTTUURI**

opiskelijan silmin

NYKYPÄIVÄN LUKIO

A photograph of a school hallway with three students walking away from the camera. On the right side of the hallway is a long row of white lockers. The students are dressed in casual attire, including jackets and backpacks. The floor is a light-colored, polished material, and the walls are white. The lighting is bright and even.

Perinteinen
Muuttumaton
Mahdollisuus
Yleissivistävä

TOIMINTAKULTTUURI

Kannustava

Huomioonottava

Digitaalinen

Kansainvälinen

Suvaitsevainen

Vapaavalintainen

A photograph of four students in a study lounge. A man in a blue jacket stands with his back to the camera, looking at a woman sitting at a round table. The woman is using a laptop. Two other students, a man and a woman, are sitting on a light blue sofa behind the table, looking at the laptop. The room has large windows and a bright, airy atmosphere.

OPISKELIJAKUNTA TOIMINTAKULTTUURISSA

Toimintakulttuurin luoja

Osallistetaan kaikkeen päätöksentekoon

Tutorit

Tempauksilla ajankohtaisuutta esille

Water-opiskelijakuntafestarit

Lukiosta lukiolaisten näköinen

A group of approximately 15 young people, including men and women, are standing together in a grassy park area. They are dressed in casual attire like jackets, sweaters, and scarves. The background features several trees with sparse yellow and green leaves, suggesting a spring setting. A prominent red banner with the Finnish word 'YHDESSÄ!' (together) is overlaid across the middle of the group. The overall atmosphere is bright and positive.

YHDESSÄ!

KIITOS!

MATLEENA INGET

0404181464

.matleena.inget@hotmail.fi

[@matleenai](#)

Menetelmänämme Learning Cafe

Neljä ryhmää – neljä kysymystä

1. Aloittaan 'kotirastilla'...

- valitaan ryhmästä yksi, joka toimii kohteen isäntänä/emäntänä
- työstetään yhdessä rastin kysymystä
- ryhmän yhteiset vastaukset fläpille n. 10 -12 min (x4)

2. Siirtyminen seuraavalle rastille (-1 ryhmän jäsen)

3. Rastien kiertämisen jälkeen paluu omalle kotirastille

- rastien vastausten läpikäynti yhdessä
- isäntä/emäntä esittelee rastin vastaukset kaikille (n 5 min/rasti)
- Kristiinan, Heidin ja Matleenan kommentit

4. Osallistujille yhteiset vastaukset materiaalipankkiin.

Kysymykset

1. Mitkä ovat yhteisöllisen toimintakulttuurin peruselementit omassa oppilaitoksessasi?
2. Mitkä ovat toimintakulttuurin monialaisen kehittämisen haasteet ja mahdollisuudet omassa oppilaitoksessasi?
3. Miten toimintakulttuuria kehitetään tukemaan opiskelijoiden osallisuutta ja hyvinvointia?
4. Miten kehität opiskeluhooltoja osana arjen toimintakulttuuria?

1. Mitkä ovat yhteisöllisen toimintakulttuurin peruselementit omassa oppilaitoksessasi? 11.11.2015

- ❖ Avoimuus ja tasavertaisuus jo fyysisessä koulurakennuksessa (esim. ei lainkaan väliseiniä rajoina – ei opehuonetta)
- ❖ Kokonaisvaltainen **opiskelijan kohtaaminen**
- ❖ **Juhlaperinteet** ja niiden yhdessä tekeminen ja luominen (gaalailta, produktiot, tapahtumat) → odotettu, innostava
- ❖ Opiskelijan ääni kuuluu (esim. läsnä opekokouksissa)
- ❖ Sääntöjen **yhdessä tekeminen**
- ❖ Ilmapiiri.

1. Mitkä ovat yhteisöllisen toimintakulttuurin peruselementit omassa oppilaitoksessasi? 12.11.2015/1

- ❖ Kotiluokat – piiloluokallisuus lukion alkuvaiheessa (IB, Steiner – yhteisöllisyys!)
- ❖ Tutortoiminta, jopa aikuislukiossa
- ❖ OPKH
- ❖ Opiskelijaedustus eri foorumeilla: opettajien kokous, johtoryhmä, kehittämisryhmä...
- ❖ Opiskelijoiden ääni kuuluviin 1-2 krt /lukukausi
- ❖ Kahvio
- ❖ Opiskelijaparlamentti (opiskelijoiden mielipiteiden kuuleminen 2 krt/lukuvuosi)
- ❖ Mistä aika!
- ❖ Tulojuhla ykkösille
- ❖ 2 jaksolla ryhmäyttämisaamupäivä
- ❖ Perinteiset tapahtumat
- ❖ Rehtorin kyselytunti, kysymykset etukäteen
- ❖ Ryhmänohjaus, starttipaketti (kurssi ryhmänohjauksesta)
- ❖ RO-vartti ja RO-toiminnan vuosikello/suunnitelma
- ❖ FB-sivut, Twitter, Instagram
- ❖ Lukiolaisten pelivuorot, yhteiset juhlat

...jatkuu...

1. Mitkä ovat yhteisöllisen toimintakulttuurin peruselementit omassa oppilaitoksessasi? 12.11.2015/2

- ❖ ”Liikkuva koulu” lukioon (tunti päivässä)
- ❖ Taukotuntien aikana liikuntasali käytössä (virravastuullinen henkilö paikalla)
- ❖ Tiimioppiminen
- ❖ Kansainvälinen toiminta
- ❖ Yhteisöllisyyttä tukevat kurssit (mm. yrittäjäyys, retkeily)
- ❖ Opintovierailut oppituntien puitteissa
- ❖ Oppimisympäristön laajentaminen
- ❖ Yhteisölliset toimintatavat ja opetusmenetelmät
- ❖ Välittämisen kulttuuri ja opiskeluhoito
- ❖ Tilat → yhteisiä keskustelutiloja ja spontaaneja kokoontumisia (esim. läksypiirit)
- ❖ Hyvä sisäilma
- ❖ Opiskelijat ja opettajat tekevät yhdessä jotain (pelit, juhlat...)
- ❖ Kumuloituva vuosikertomus
- ❖ Opettajien keskinäinen yhteisöllisyys heijastuu opiskelijoihin (VESO-matkat, juhlat jne.)

2. Mitkä ovat toimintakulttuurin monialaisen kehittämisen haasteet ja mahdollisuudet omassa oppilaitoksessasi? 11.11.2015

- ❖ Koulun koolla ei ole merkitystä
- ❖ Kuinka hyödynnetään opiskelijoiden toiveet & ideat?
- ❖ Miten saadaan huoltajat mukaan? Onko aikaa?
- ❖ Ainerajat ylittävä yhteistyö tarpeen
- ❖ Sitouttaminen. Miten onnistuu?
- ❖ Yhteydet koulun ulkopuolelle
- ❖ Teemaopinnot
- ❖ Digitaalisuus
- ❖ Ajan käyttö (YT-aika, vuosityöaika)
- ❖ Rakenteet (OVTES)
- ❖ Toimitilat (toimipisteiden etäisyys)
- ❖ Verkostot
- ❖ Räätelöidyt vanhempainillat.

2. Mitkä ovat toimintakulttuurin monialaisen kehittämisen haasteet ja mahdollisuudet omassa oppilaitoksessasi? 12.11.2015

- ❖ Tutor-toiminta
- ❖ Opiskelijat mukaan **kaikkein**
- ❖ Opiskelijakunnan aktivoiminen
- ❖ Vanhemmat ja muut myös mukaan

Haasteet:

- ❖ Tilat
- ❖ Koulukyydit
- ❖ Oppilashallituksen aktivoiminen
- ❖ Kunnat
- ❖ Työaika
- ❖ Jäykkä tuntijako

Mahdollisuudet:

- ❖ Annetaan muutokselle aikaa
- ❖ Oppilaskunnan hallituksen valinta vasta vuodenvaihteessa
- ❖ Oppilashuolto - ”kahvila”
- ❖ Opiskelijoiden ääni oikeasti esille.

3. Miten toimintakulttuuria kehitetään tukemaan opiskelijoiden osallisuutta ja hyvinvointia? 11.11.2015

- ❖ **Opiskelijakunta edellä**
- ❖ Opiskelijat opekokoukseen, johtoryhmään, OHR, luokkakokous, keskustelufoorumi, 'WhatsApp'-ryhmä...
- ❖ Tutor-toiminta, digitutorit, some-lähettiläät, hyvinvointitutorit...
- ❖ Uudet ykköset taloon – tutorit
- ❖ 9 lk infot, vanhempainillat, tutor
- ❖ Teemat, tapahtumat, juhlat
- ❖ KV-tutorit
- ❖ Kurssin sisältöön, työtapoihin, arviointiin
- ❖ **Opiskelijat mukaan → sitoutuminen**
- ❖ Tutor-opettaja
- ❖ **Oma tila**, kahviautomaatti
- ❖ Vanhempainyhdistys
- ❖ Muualta tulevat opiskelijat huomioitava, kuraattori, tutorit, ryhmäytymisleiri
- ❖ Lukkarit – tutorit auttaa.

3. Miten toimintakulttuuria kehitetään tukemaan opiskelijoiden osallisuutta ja hyvinvointia? 12.11.2015/1

- ❖ Avoimia opiskelijoiden ideoille
- ❖ **Opiskelijoiden säännölliset tapaamiset reksin kanssa**
- ❖ Opiskelijat mukana lukiomarkkinoinnissa
- ❖ **Oppilasjäseniä johtokuntiin ja rekrytointeihin sekä opettajainkokouksiin**
- ❖ Oma tila
- ❖ Kaikkien opiskelijoiden aktivointi – ei vain hallituksen
- ❖ Luottamusoppilaat
- ❖ **Opiskelijoiden vetämät ”ryhmäohjaukset”**
- ❖ **Ryhmäohjauksena OPSin työstämistä**
- ❖ Tutor-toiminta
- ❖ Kannustava ilmapiiri
- ❖ Opiskeluhuollon helppo saavutettavuus ja resursointi
- ❖ Koulun tapahtumien suunnittelussa mukana
- ❖ **Koulukokous, jossa huoltajat mukaan**
- ❖ Arviointia koulun toiminnasta keväällä

...jatkuu...

3. Miten toimintakulttuuria kehitetään tukemaan opiskelijoiden osallisuutta ja hyvinvointia? 12.11.2015/2

- ❖ Oppilaskunnan ohjaajan rooli tärkeä
- ❖ Oppilaskunnan taloudelliset hankkeet (esim. kalenteri- ja logo –hankkeet)
- ❖ **Opiskelijat mukaan oppimisympäristöjen suunnitteluun**
- ❖ ”Tehdään hyvää” –viikko (opiskelijat mukana suunnittelussa)
- ❖ ”Lähimmäisen päivä”
- ❖ Opiskelijoiden suunnittelema tapahtumapäivä (aktiivinen ylläpito ja tiedotus)
- ❖ **Opiskelijalähtöisyyden huomioiminen** (esim. tapahtumien toteuttamisessa)
- ❖ Opiskelijoiden ja opettajien **yhdessä tekeminen**
- ❖ Annetaan kaikkien tehdä niin hyvin, että kaikki osallistuvat ja tulevat mukaan.

4. Miten kehität opiskelijahuoltoa osana arjen toimintakulttuuria? 11.11.2015

- ❖ Tukipalvelut tärkeitä (esim. välipala, ateriaetu, koulumatkatuki, asuntolaohjaus...)
- ❖ Hyvinvointipäivä / yleensäkin teemapäivät
- ❖ Hyvinvointiryhmä (entinen opiskelijahuoltoryhmä) ←→ **ennaltaehkäiseminen ja ennakointi**
- ❖ **Yhteisöllisyys**
- ❖ Kokoaikainen erityisopettaja
- ❖ Matala kynnyks (nuorisotoimi, kuraattori, psykologi, terveydenhoitaja, kolmas sektori) → **Kaikki ohjaa**
- ❖ Opinto-ohjaus → jokainen opettaja ohjaa → 'Life-coach'
- ❖ **Välittävä toimintakulttuuri** (esim. kyselyt opiskelijoilta 'mitä halutaan?' → vastauksia muiltakin kuin oppilaskunnan edustajilta eli myös hiljaisten & arkojen ääni kuuluviin!)
- ❖ Varjo-OHR eli oppimisen tuen ryhmä (esim. menestyspaineet ja 'jännittäjäryhmä' → Varhainen puuttuminen ja tukeminen)
- ❖ Stressikurssi
- ❖ Digiopiskeluhoito
- ❖ **Luottamus** ja tiedonkulku (esim. uusi lainsäädäntö)
- ❖ OHR-toimijoiden tehtävät ja roolit sekä OHR-toimijat tutuiksi opiskelijoille.

4. Miten kehität opiskelijahuoltoa osana arjen toimintakulttuuria? 12.11.2015

- ❖ **Opiskeluhoolto näkyväksi**
 - toimijat tutuiksi (esim. kuvat+esittely/esim. info-tv)
 - vanhempainillat, oppilashuoltopäivä (rastit)
 - opiskeluhoollon toiminnasta tiedottaminen
- ❖ **Kysytään opiskelijoilta**, mitä/millaista opiskeluhooltoa he kaipaavat (mukana yhteisessä opiskelijahuoltoryhmässä, ”huolilaatikko”)
- ❖ **Ammattihenkilöiden jalkautuminen opiskelijoiden keskuuteen**
 - monipuoliset tapaamispaikat
 - opiskeluhoolto ’sohvilla’; ajanvarauksestonta kohtaamista
 - kahvila: pieni opiskelijaryhmä+opiskeluhoolto
- ❖ **Koko koulu yhteisö kantaa vastuuta** (”Mitä Sulle kuuluu?”) → Yhteisöllisyys yleensä
 - tavoite: edes yksi uusi kohtaaminen/päivä
 - roolien selkeytys, tiedon kulku, johtaminen, rohkeus puuttua
- ❖ Yhteisöllinen koti-ilta
- ❖ Sidosryhmäyhteistyö (esim. seurakunnat)
- ❖ Opiskeluhoolto osaksi oppimista (’Less stress’)
- ❖ Erityisopetus.

Huom!

Laki oppilas- ja opiskelijahuoltolain 23 §:n muuttamisesta 274/2015

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) 23 §:ään tullut uusi 4 momentti:

23 § Oikeus poiketa salassapitovelvoitteista

Tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä hoitavalla on **salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus ilmoittaa poliisille henkeen tai terveyteen kohdistuvan uhkan arviointia ja uhkaavan teon estämistä varten välttämättömät tiedot**, jos hän tehtäviä hoitaessaan on saanut tietoja olosuhteista, joiden perusteella hänellä on syytä epäillä jonkun olevan vaarassa joutua väkivallan kohteeksi.

Tämä laki tuli voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2015.

”Kasvatuksen muutos on riippuvainen siitä, mitä opettajat ajattelevat ja tekevät.

Asia on juuri näin yksinkertainen ja monimutkainen.”

professori Michael Fullan

Kiitos!